

दिनांक
03/10/2018
एकूण गुण - 90
वेळ - 3 तास

टिळक आयुर्वेद महाविद्यालय, पुणे
संगठित मूल्यमापन परीक्षा 2018
द्वितीय वर्ष आयुर्वेदशास्त्र - द्वितीय सत्राचा परीक्षा
रसशास्त्र - औषधकल्पना विज्ञान

Instructions → • All questions are compulsory.
• The numbers to the right indicate full mark.
• Draw diagrams wherever necessary.

Q. NO. 1 Short Answer Questions (Any 5 out of 6) 5x3=15

- कृष्णली परिभाषा स्पष्ट करा.
- पुढाचे महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.
- विषवर्गीय द्रव्यांची नावे वर्गीकरणासह सांगा.
- चूर्णनिर्मितीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या आधुनिक यंत्रांची नावे सांगा.
- नेत्रकल्पना किती? कोणत्या?
- GMP म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व सांगा.

Q. NO. 2 Short Answer Questions (Any 6 out of 7) 6x5=30

- उपरस किती? कोणते? अंजन या द्रव्याचे प्रकार व त्यांची रासायनिक संरचना व उपयोग याबिषयी माहिती द्या.
- सुक्ष्मवर्गीय द्रव्ये कोणती? वर्गीकरणासह सोदाहरण सांगा.
- झातूचे सामान्य शोषण कसे करतात ते सांगून झालुवर्गीय द्रव्यांची वर्गीकरणासह नावे सांगा.
- घटकद्रव्ये व उपयोग सांगा - प्रवालपंचामृत सितोपलादि चूर्ण
- स्नेहगुर्धना का करतात? गुर्धना संरक्षणासाठी लक्षणारी द्रव्ये, विधि व सिद्धोद्देश्ये वर्णन करा.
- संधान म्हणजे काय? संधानकल्पनेने वर्गीकरण सांगून शुक्त निर्मितीचे व प्रकार लिहा.
- मलहर म्हणजे काय ते सांगून सर्जिस मलहर निर्मितीचे सांगा

Q. NO. 3 Long Answer Questions (Any 3 out of 4) 3x15=45

- पारदाच्या अष्टसंस्कारांची नावे क्रमाने सांगून प्रत्येक संस्काराचा विधि, प्रयोजन साक्षितर आकृत्तिसह वर्णन करा.
- महारस कोणते? अत्रक या द्रव्याचे प्रथमी नावे, प्रकार, ग्राह्याग्राह्यत्व, रासायनिक संरक्षण शोषण, काय, मात्रा, उपयोग यांसह साक्षितर वर्णन करा.
- Drug and Cosmetics Act 1940 and rules 1945 याबिषयी साक्षितर माहिती द्या. आयुर्वेदीय औषधांच्या प्रमाणीकरण पध्दतीबिषयी (Standardization Methods) सोदाहरण माहिती द्या.
- पुढीक कालांची घटकद्रव्ये निर्मितीचे, सिद्धोद्देश्ये, मात्रा, अनुपान व रोगधत्ता सांगा.
i) आरोग्यवर्धनी ii) च्यवनप्राश iii) हेमगर्भणोद्दकी

टिळक आयुर्वेद महाविद्यालय, पुणे
अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा 2018
द्वितीय वर्ष आयुर्वेदाचार्य - प्रथम स्त्रान्त परीक्षा
रसशास्त्र - भैषज्यकल्पनाविज्ञान

दिनांक
07/2018
एकूण गुण - 90
वेळ - 3 तास

Instructions: • All questions are compulsory.
• The number to the right indicates full marks.
• Draw diagrams wherever necessary.

Que. No. 1) Short Answer Questions (Any 5 out of 6) 5x3=15

- दालन परिभाषा लिहून सोदाहरण स्पष्ट करा.
- मूषा म्हणजे काय? प्रकार लिहा.
- मृतलोहाच्या सहा (कोणत्याही) परीक्षा लिहा.
- वासा पुटपाक स्वरस निर्माविधि व उपयोग लिहा.
- व्याघ्राच्या उपकल्पनांची नावे लिहा (6)
- गुग्गुळ शोधनविधि लिहा. चार गुग्गुळकल्पनांची नावे लिहा.

Que. No. 2) Short Answer Questions (Any 6 out of 7) 6x5=30

- पुट शंभोक्त व्याख्या लिहा. पुट प्रकारांचे वर्णन लिहा.
- पारद गतिंचे वर्णन करा.
- इमरुयंत्राचे आकृतीसह वर्णन करा व उपयोग लिहा.
- शुष्कद्रव्यग्रहण (द्रव्यांसंबंधी) नियम लिहा.
- चूर्णांचे प्रकार सोदाहरण सविस्तर लिहा.
- पद्म म्हणजे काय? त्रिपाळ-यूष निर्माविधि व उपयोग लिहा.
- लवणकल्प म्हणजे काय? नारिकेल लवण धातुद्रव्य, निर्माविधि, उपयोग लिहा.

Que. No. 3) Long Answer Questions (Any 3 out of 4) 3x15=45

- कुपीपक्व रसायन म्हणजे काय? कुपीपक्व रसायन सामान्य निर्माविधि सविस्तर लिहून प्रकारांचे सविस्तर वर्णन करा व कल्पनेचे महत्व लिहा.
- पर्पटीकल्पना सविस्तर वर्णन करून रसपर्पटी धातुद्रव्य, उपयोग लिहा.
- भैषज्यकल्पनेचे आधारभूत सिद्धान्त सोदाहरण सविस्तर वर्णन करा.
- अवलेह कल्पनेची परिभाषा, प्रकार, निर्माविधि वर्णन करा. वासावलेह धातुद्रव्ये, निर्माविधि, मात्रा, अनुपात उपयोग लिहा.